

Den döende gallern och andra kelter i Rom

Mannen är lång och ståtlig. En mustasch och en ymnig hårman avslöjar att det inte är en romare, vi betraktar. I själva verket är det en gallisk krigare vi beskådar. Hans ansikte utstrålar en trotsig stolthet. Men vid hans fötter sjunker en kvinna ihop och svärdet har han riktat mot sin egen kropp. Det är de sista sekunderna i livet för dessa två, så dramatisk skildrade i en marmorskulptur som är en antik kopia av ett bronsoriginal från 200-talet f Kr. Vem var han? Kanske en hövding, för stolt för att ge sig och bli slav.

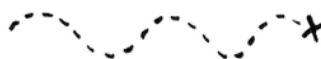
Den här pjäsen har fått namnet Ludovisi-gallern, och finns på ett underbart litet museum i centrala **Rom**. Ludovisi är namnet på den romerska ätt som hade skulpturen i sin ägo under lång tid. Galler är ett annat begrepp för kelter, och avser i första hand de delar av folkgruppen som bebodde nuvarande Frankrike. Jämför "Asterix och hans tappra galler". En kanske mer känd pendang till Ludovisi-gallern är Den döende gallern, som finns på kapitolinska muséet några kvarter bort. Man tror på goda grunder att de en gång tillhört samma skulpturgrupp.

De keltiska folken dominerade under flera hundra år stora delar av Europa och i några sentida framstötar trängde de långt ner i Italien och Grekland. Tänk exempelvis på gallerhövdingen Brennus plundring av **Rom** 387 f Kr.

De dödsdömda krigare och deras familjer som skildras i skulpturerna tillhörde en grupp kelter som vandrade ner i Grekland i början av 200-talet f Kr. Bland annat plundrade de den heliga staden **Delphi**, år 278. Därefter färdades de vidare över Bosporen och in i centrala Mindre Asien, lockade av lokala kungar som ville utnyttja dem som legosoldater.

De bosatte sig i området kring nuvarande **Ankara**, men hamnade i konflikt med några av de många grekiska stadsstater som fanns där, och besegrades. Den ledande staten i området var **Pergamon** som fick axla ledarskapet när de krigiska kelterna skulle bekämpas. De kallades då för galater. Vi känner ordet också från Bibelns Galaterbrev. Vid tiden efter Kristi födelse, när Paulus skrev sina brev var dock galaterna sedan länge pacifiserade och utgjorde en del av den stora folkblandning som var typisk för Mindre Asien före turkarna.

De vackra och sorgliga skulpturerna härstammar således från Pergamum i Mindre Asien, en grekisk stad i nuvarande Turkiet (turkiskt namn: **Bergama**). Galaterns dödskamp är möjligen en realistisk scen men också en medvetet dramatiserad sådan. Den bidrar till att göra Pergamons seger mer ärorik. Den inbjuder oss också att reflektera över döden och hur högt priset är för att fortsätta leva, kanske lämpliga teman i den eviga staden.

Ludovisi-gallern står placerad i en av salarna i Palazzo Altemps, en filial till Museo Nazionale Romano. Det gamla renässanspalatset från 1400-talet, ursprungligen uppfört av ätten Riario, motiverar ett besök i sig. Man kan lugnt påstå att konkurrensen är rätt hård i Rom, beträffande intressanta muséer. Palazzo Altemps är en liten undanskymd pärla, som förstagångsbesökaren i Rom förmodligen går förbi. Följden är att vi här slipper den trängsel som annars kan vara besvärande i världens äldsta turiststad.

Palatset rymmer en rad arkitektoniska läckerheter. Inngården är en sådan, med sina charmiga fontäner och sina rundbågade arkader. Anblicken uppifrån de övre gallerierna kan få en besökare att tänka på scener ur Zefirellis *Romeo och Julia*. Ett adelshem under renässansen, fullt av liv och vardaglig aktivitet, hög och låg som lever sida vid sida och engagerade och högljudda samtal som ekar mellan väggarna.

Men nu befolkas alltså de stillsamma och svala salarna i detta hus av döende kelter och en lång rad romare och greker i klassiska utföranden. Beskåda och njut!

